

Allezeit meines Hertzen Trost

Muziek
Scheidt

rond
en Schütz

Quintessens

Ingrid Wage
Astrid Schoots
Maarten van Oosterom
Joost van Leeuwen
Menno van Woerkom
Gert-Jan Velders
Martin van Vliet

sopraan
Alt
tenor
bas
cello
orgel
theorbe

Lida Wels
Lucia van Westerlaak
Rens Bijma
Kees Deij

Basso continuo]

2002

Den Burg (Texel), N.H. kerk, vrijdag 11 oktober, 20.15

Soest, Oude Kerk, zaterdag 12 oktober, 20.00

Bodegraven, St. Willibrorduskerk, zondag 13 oktober, 15.00

Rumpenheim (D), Schlosskirche, zaterdag 19 oktober, 20.00

Toelichting op het programma

Gabrieli

In 1605 bezoekt de 32-jarige **Michael Praetorius** de kapel van Landgraaf Moritz van Hessen in Kassel. Hier ontmoet hij de 20-jarige **Heinrich Schütz**, die lid is van die kapel. Ongetwijfeld hoort Heinrich over de nieuwe Italiaanse kerkmuziek, die zoveel meer pracht en

Praetorius

praal te bieden heeft dan de oude stijl: meer koren tegelijk, met verschillende instrumenten. In Venetië heeft ene **Giovanni Gabrieli**, leerling van Orlando di Lasso in München, in 1583 een bundel met zulke muziek uitgegeven: de *Symphoniae Sacrae*.

Na een volgend bezoek van Praetorius in 1608 gaat Schütz met verlof naar Venetië, om als huisgenoot te studeren bij Gabrieli zelf. Deze leert hem in eerste instantie het oude handwerk: het maken van ouderwetse madrigalen en motetten. Het verblijf wordt bekroond met de uitgave van Schütz' opus 1, de Italiaanse madrigalen. Pas na de dood van Gabrieli in 1612 keert Schütz terug in Kassel.

In 1613 is Praetorius tijdelijk kapelmeester geworden bij de invloedrijke keurvorst Johann Georg I van Saksen in Dresden. Regelmatig ontmoet hij een leeftijdgenoot van Schütz, **Samuel Scheidt**, die het vak leerde bij de Nederlandse 'organistenmaker' **Jan Pieterszoon Sweelinck** in Amsterdam. Sweelinck leerde hem echter ook

Sweelinck

madrigalen en motetten te schrijven. Ongetwijfeld op voorspraak van Praetorius vraagt de keurvorst de medewerking van Schütz voor de viering van de doop van de kroonprins. Deze keer is het Schütz die heel wat Italiaanse ervaring heeft mee te delen.

Scheidt

Na flink getouwtrek tussen Johann Georg en landgraaf Moritz wordt Schütz uiteindelijk in 1617 vast benoemd als kapelmeester van de keurvorstelijke Saksische kapel in Dresden.

In 1618 komen de 47-jarige Praetorius, de 33-jarige Schütz en de 31-jarige Scheidt bijeen om de reorganisatie van de muziekkapel te Maagdenburg te begeleiden. Het volgend jaar vindt de inwijding van het nieuwe orgel in Bayreuth plaats. Naast Johann Staden zijn het dezelfde drie die komen musiceren, en ongetwijfeld niet alleen op het nieuwe orgel. Veel hoogwaardigheidsbekleders zijn te gast, waaronder Graaf Heinrich 'Posthumus' de Jongere van Reuss uit Gera. Verschillende mensen herinneren zich later met veel genoegen deze gebeurtenis, die blijkbaar veel indruk maakte.

En dat is niet zo gek: naar het voorbeeld van Gabrieli hebben de drie componisten meerkorige muziek met basso continuo en instrumenten geschreven en vanzelfsprekend uitgevoerd, maar nu op Duitse teksten. In hetzelfde jaar 1619 schrijft Praetorius het derde deel van zijn Syntagma Musicum, waarin hij de uitvoering van de nieuwe muziek beschrijft, en publiceert hij zijn Polyhymnia Caduceatrix et Panegyrica. Schütz geeft dan zijn Opus 2, de Psalmen Davids uit. In 1621 volgt Scheidt met zijn Concertus Sacri.

Alle drie de bundels bevatten koormuziek in de nieuwe stijl.

Daarmee heeft de barok zijn intrede gedaan in de Duitse kerkmuziek.

Praetorius zal het verder niet meer meemaken: hij sterft in 1621.

Voor Schütz is het nog niet genoeg: hij gaat in 1628 opnieuw naar Venetië, om zich te laten bijscholen op het gebied van de meer verfijnde operastijl onder begeleiding van **Claudio Monteverdi**, de beroemde kapelmeester van de San Marco.

De Musicalische Exequien van Heinrich Schütz

Op 3 december 1635 overlijdt de eerder genoemde graaf Heinrich 'Posthumus' van Reuss, bijgenaamd 'de Geleerde'. Schütz werd geboren in zijn graafschap. De graaf was een erudiet man, die veel reisde en bemiddelde. Hij hield zich bezig met politiek, religie en kunst.

Hij kende Schütz goed; meermalen was deze zijn gast in Gera.

Posthumus heeft voor zijn dood een zelfgekozen combinatie van toepasselijke teksten uit de bijbel en koralen in het geheim op een koperen sarcofaag laten inscriberen. Schütz gaf hij opdracht deze teksten op muziek te zetten voor zijn begrafenisdienst. Pas drie dagen voor zijn dood stelde hij zijn vrouw op hiervan de hoogte.

Schütz stond zo voor de uitdaging de combinatie van teksten, die symmetrisch aangebracht waren op de sarcofaag, in een liturgische vorm te gieten.

Hij koos voor de vorm van een Duitse Mis, met Kyrie en Gloria, waarvan de regels afwisselend door een klein en een groot koor gereciteerd worden.

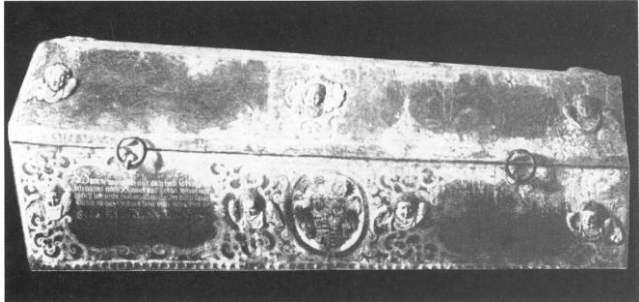
De bijbelteksten werden toebedeeld aan 1 tot 6 zangers; de koraalteksten aan een 'capella' van alle 6 de zangers samen.

Het opschrift op het deksel verving hij door Job 1 : 21 ('Nacket bin ich vom Mutterleibe kommen'), gevolgd door de eerste regel van een Duits Kyrie.

De twee overige teksten bovenop het deksel vormen vers 2, en de tekst op het hoofdeinde

van het deksel vers 3, steeds gevolgd door een regel uit het Duitse Kyrie.

De vier bijbel- en koraalteksten op de zijkanten van het deksel en van

de kist vormen respectievelijk het begin en het einde van het 'Gloria'-deel.

Daartussen komen de teksten van het voeteneinde en van de band rondom het gehele deksel.

De bijbel- en koraalteksten op de rechter zijkant van de kist aan het hoofdeinde, dus aan de rechterkant van het hart, kregen extra betekenis.

De bijbeltekst ('Herr wenn ich nur dich habe') was het onderwerp van de begrafenispraak, en wordt als motet voor twee vierstemmige koren (het tweede deel van de Exequien), nogmaals gezongen.

De koraaltekst is de laatste strofe van het koraal 'Mit Fried und Freud ich fahr dahin', dat verderop tijdens de dienst door de gemeente werd gezongen. De tekst is een berijming van de lofzang van Simeon, die in onberijmde vorm ('Herr, nun lässestu deinen Diener in Friede fahren')

wordt gezongen door een vijfstemmig koor in het derde deel van de Exequien. Schütz combineert deze tekst met een gedeelte uit Openbaring 14 (Selig sind die Todten die in den Herrn sterben), gezongen door een tweede koor, van twee sopranen en een bas, dat volgens de 'Ordinanz' zo ver mogelijk van het orgel moet worden opgesteld. Twee engelen begeleiden zo de ziel van de gestorvene naar de hemel.

Volgens het voorwoord heeft Schütz het werk al tijdens zijn leven voor de graaf laten uitvoeren. Vermoedelijk betreft dit alleen het eerste deel; de overige twee delen componeerde Schütz dan in opdracht van de nabestaanden voor de begrafenisdienst op 4 februari 1636. De orde van deze dienst is bewaard gebleven. De dienst begon met het eerste deel van de Exequien, gevolgd door een koraal. Na de preek volgden het tweede en het derde deel. Tijdens de bijzetting werd weer een koraal gezongen, en de dienst werd na een gebed besloten met een slotkoraal. Tijdens het concert zullen deze koralen ook klinken, in zettingen van Praetorius.

Schütz heeft met zijn Musicalische Exequien een indrukwekkende bijdrage geleverd aan de kerkmuziek.

(Rens Bijma)

Programma

- J.P Sweelinck   **Fantasia in g** (orgel)
G. Gabrieli   **Cantate Domino** (8-st met bc)
- G. Kapsberger   **Sonata Arpeggiata** (theorbe)
A. Piccinini   **Partite variate** sopra la folia (Aria Romanesca)
J.P. Sweelinck   **Psalm 150** (8-st)
- S. Scheidt   **Warum betrübst du dich mein Herz** (orgel)
S. Scheidt   **Warum betrübst du dich mein Herz** (4+4-st met bc)
- G. Frescobaldi   **Canzona 5** (cello en orgel)
C. Monteverdi   **Laudate Dominum terzo** (2+6-st met bc)

Pauze

Schütz: Musicalische Exequien op. 7

- H. Scheidemann   **Praeambulum in e**
H. Schütz   **Nacket bin ich vom Mutterleibe kommen** (6-st met bc)
M. Praetorius   **Herzlich lieb hab ich dich, o Herr** (4-st met bc)
- J.P Sweelinck   **Toccata à 4 voc.** (9. toon) (orgel)
H. Schütz   **Herr wenn ich nur dich habe** (4+4-st)
M. Praetorius   **Mit Fried und Freud ich fahr dahin** (4-st met bc)
- S. Scheidt   **Toccata in g** (orgel)
H. Schütz   **Herr nun lässestu deinen Diener** (5+3-st met bc)
J.P Sweelinck   **Toccata** (7. toon) (orgel)
M. Praetorius   **Hört auf mit weinen und klagen** (4-st met bc)

TEKSTEN

Cantate Domino

Cantate Domino canticum novum,	Zing van de Heer een nieuw lied,
cantate Domino omnis terra,	Heel de aarde, zing van de Heer.
cantate Domino et benedicite nomini eius:	Zing van de Heer en verheerlijk zijn naam;
annuntiate de die in diem salutare eius.	Verkondig zijn heil alle dagen.

(Psalm 96: 1,2)

Or soit loué l'Éternel (Pseaume 150)

Or soit loué l'Éternel,	Looft God, looft zijn' naam alom;
De son saint lieu supernel,	Looft Hem in zijn heiligdom;
Soit, dis-je, tout hautement	Looft des Heren grote macht,
Loué de ce firmamant,	In den hemel zijner kracht;
Plein de sa magnificence.	Looft Hem, om zijn mogendheden;
Louez-le tous ses grands faits,	Looft Hem, naar zo menig blijk
Soit loué de tant d'effects.	Van zijn heerlijk koninkrijk,
Temoins de son excellence.	Voor zijn' troon en hier beneden.

Soit joint avecque la voix	Looft God, met bazuingeklink;
Le plaisant son de hautbois.	Geeft Hem eer, bewijst Hem dank;
Psalterions à leur tour,	Looft Hem, met de harp en luit;
Et la harpe et le tabour.	Looft Hem, met de trom en fluit;
Haut sa louange resonent.	Looft Hem, op uw blijde snaren;
Phifres esclattent leur ton,	Laat zich 't orgel overal
Orgues, musette et bourdon,	Bij het juichend vreugdgeschal,
D' un accord son los entonnent.	Tot des Heren glorie, paren.

Soit le los de sa bonté,	Looft God, naar zijn hoog bevel,
Sur les cymbales chanté,	Met het klinkend cimbelspel;
Qui de leur son argentin	Looft Hem, op het schel metaal
Son nom sans cesse et sans fin	Van de vrolijke cimbaal;
Facent retentir et bruire.	Looft den Heer; elk moet Hem eren,
Bref, tout ce qui a pouvoir	Al wat geest en adem heeft;
De souffler et se mouvoir,	Looft den HEER, die eeuwig leeft;
Chante à jamais son empire.	Looft verheugd den Heer der heren.

(Psalm 150, berijming 1773)

Warum betrübst du dich, mein Herz

Warum betrübst du dich, mein Herz,	Waarom zijt gij bedroefd, mijn hart,
Bekümmerst dich und trägest Schmerz,	Bekommert g' u, en draagt gij smart,
Nur um das zeitlich Gut?	Slechts om het hier en nu?
Vertrau du deinem Herrn und Gott,	Vertrouw toch op de Heer uw God,
Der alle Ding erschaffen hat.	Die alles hier geschapen heeft.

*(Tekstdichter onbekend; Nürnberg 1561,
naar Psalm 42: 6)*

Laudate Dominum

Laudate Dominum omnes gentes:
laudate eum, omnes populi.
Quoniam confirmata est super nos
misericordia eius:
et veritas Domini
manet in aeternum.
Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto
sicut erat in principio, et nunc, et
semper, et in saecula saeculorum.
Amen.

Alle volken, zing een lied voor de Heer;
alle landen, verheerlijk de Heer.
Zijn liefde
reikt ver boven ons uit,
De trouw van de Heer
Kent geen grenzen.
Ere zij de Vader en de Zoon
En de Heilige Geest,
Als in den beginne, nu en immer,
En van eeuwigheid tot eeuwigheid.
Amen.

(Psalm 117, klein gloria)

MUSICALISCHE EXEQUIEN

I. Nacket bin ich vom Mutterleibe kommen

Kyrie

1. *Intonatio*: Nacket bin ich vom
Mutterleibe kommen.

2. Nacket werde ich widerumb dahin
fahren
der Herr hats gegeben, der Herr hats
genommen,
der Name des Herren sey gelobet.

3. Herr Gott Vater im Himmel erbarm
dich über vns.

4. Christus ist mein Leben, Sterben ist
mein Gewinn.
Siehe, das ist Gottes Lamm, das der
Welt Sünde trägt.

5. Jesu Christe Gottes Sohn erbarm dich
über vns.

6. Leben wir, so leben wir dem Herren,
sterben wir, so sterben wir dem Herren,
darum wir leben oder sterben, so sind
wir des Herren.

7. Herr Gott heiliger Geist erbarm dich
über vns.

1. Naakt kom ik uit de schoot van
moeder aarde,

2. naakt keer ik daar terug.
De Heer geeft, de Heer neemt,
Gezegend is de naam van de Heer.

(Job 1: 21)

3. Heer God, Vader in de hemel, ontferm
u over ons.

(Lied: Kyrie Gott Vater)

4. Voor mij is leven Christus, en sterven
winst.
(Zie,) het Lam van God, degene die de
zonde van de wereld wegneemt.

(Johannes 1: 29)

5. Jezus Christus, Zoon van God,
ontferm u over ons.

(Lied: Kyrie Gott Sohn)

6. Zolang wij leven, leven wij voor de
Heer, en sterven wij, dan sterven wij
voor de Heer: of wij leven of sterven,
Hem behoren wij toe.

(Romeinen 14: 8)

7. Heer God, heilige Geest, ontferm u
over ons.

(Lied: Kyrie Heiliger Geist)

Gloria

8. *Intonatio:* Also hat Gott die Welt geliebt, dass er seinen eingebornen Sohn gab.

9. Auff das alle: die an ihn gläuben, nicht verloren werden, sondern das ewige Leben haben.

10. Er sprach zu seinem lieben Sohn: die Zeit ist hie zu erbarmen, fahr hin meins Hertzen werthe Cron vnd sey das Heil der Armen vnd hilf ihn aus der Sünden Noth, erwürg vor sie den bitteren Todt vnd laß sie mit dir leben.

11. Das Blut Jesu Christi des Sohnes Gottes machet vns rein von allen Sünden.

12. Durch Jhn ist vns vergeben die Sünd, geschenckt das Leben im Himmel solln wir haben O Gott wie grosse Gaben.

13. Vnser Wandel ist im Himmel, von dannen wir auch warten des Heilandes, Jesu Christi, des Herren, welcher unsern nichtigen Leib verklären wird, dass er ähnlich werde seinem verklärten Leibe.

14. Es ist alhier ein Jammertahl Angst Noht und Trübsal überal deß bleibens ist ein kleine zeit voller Mühseligkeit vnd wers bedenckt ist immer im Streit.

15. Wenn eure Sünde gleich blutroht wären sol sie doch schneeweiß werden wann sie gleich ist wie rosinfarb sol sie doch wie Wolle werden.

8. Zoveel heeft immers God van de wereld gehouden, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon heeft geschonken, 9. zodat iedereen die in Hem geloofd, niet verloren gaat, maar eeuwig leven bezit.

(Johannes 3: 16)

10. Hij sprak tot zijn geliefde Zoon: 'Ik kan 't niet langer lijden; nu is het tijd, verlaat mijn troon en stel u aan zijn zijde; sta voor hem in als bondgenoot, verdelg de zonde en de dood, en laat hem met U leven.'

(Lied: Nun freut euch lieben Christen gmein, vers 5, vertaling gez. 402: 5)

11. Het bloed van zijn Zoon Jezus Christus reinigt ons van elke zonde.

(1 Johannes 1: 7)

12. Hij heeft aan ons vergeven de schuld en schenkt ons 't leven. Bij U, o God, bezitten Wij schatten ongeweten.

(Lied: Nun lasst uns Gott dem Herren, vers 6, vertaling: gez. 408: 4)

13. Ons vaderland is in de hemel, van waaruit wij ook onze redder verwachten, de Heer Jezus Christus. Hij zal ons armzalig lichaam veranderen en het gelijkvormig maken aan Zijn verheerlijkt lichaam.

(Filippenzen 3: 20,21)

14. Wij zijn hier in een jammerdal, angst en ellende overal. Wij zijn hier slechts een korte tijd Vol van vermoeienis Wie dat bedenkt leeft in zielestrijd.

(Lied: Ich hab mein Sach Gott heimgestellt, vers 3)

15. Uw zonden, die als scharlakken zijn, kunnen wit worden als sneeuw. Rood als purper, kunnen zij worden als wol.

(Jesaja 1: 18)

16. Sein Wort sein Tauff sein Nachtmahl
dient wider allen Vnfahl
der heilige Geist im Glauben
lehrt vns darauff vertrauen.

17. Gehe hin mein Volk, in eine Kammer
und schleuss die Thür nach dir zu,
verbirge dich einen kleinen Augenblick,
bis der Zorn vorübergehe.

18. Der Gerechten Seelen sind in Gottes
Hand und keine Qual rühret sie an: für
den Unverständigen werden sie
angesehen, als stürben sie, und ihr
Abschied wird für eine Pein gerechnet,
und ihr Hinfahren für Verderben, aber
sie sind in Frieden.

19. Herr, wenn ich nur dich habe, so
frage ich nichts nach Himmel und Erden.
20. Wenn mir gleich Leib vnd Seele
verschmacht so bistu Gott allzeit meines
Hertzen Trost vnd mein Teihl.

21. Er ist das Heil und selig Licht,
für die Heiden,
zu erleuchten, die dich kennen nicht
und zu weiden.
Er ist seines Volks Israel.
Preiß Ehr Freud und Wonne.

22. Vnser Leben wähet siebenzig Jahr,
und wens hoch kömmt, so sinds
achtzig Jahr, und wenn es köstlich
gewesen ist, so ist es Müh und Arbeit
gewesen.

23. Ach wie elend ist unser Zeit
allhier auff dieser Erden
gar bald der Mensch darnieder leit
wir müssen alle sterben.
Allhier in diesem Jammerthal
ist Müh und Arbeit überal
auch wenn dirs wol gelinget.

16. Zijn woord, zijn doop, zijn offer
zij zijn in nood belofte
waarop de Geest leert bouwen
en gelovig te vertrouwen.

*Lied: Nun lasst uns Gott dem Herren,
vers 5)*

17. Kom, mijn volk, ga uw binnenkamers
in en sluit de deuren. Houd u nog even
schuil tot de toorn voorbij is.

(Jesaja 26: 20)

18. De zielen van de rechtvaardigen zijn
in Gods hand, en geen foltering zal hen
raken. In de ogen van de dwazen
schijnen zij dood te zijn, en hun
heengaan wordt als een onheil
beschouwd; hun verdwijnen uit ons
midden als een vernietiging. Zij zijn
echter in vrede.

(Wijsheid 3: 1 – 3, apocrief)

19. Wie anders dan u heb ik in de
hemel? Wie anders dan u wil ik op
aarde?

20 Al vergaan mijn lichaam en mijn hart,
de Rots van mijn hart, mijn erfdeel, blijft
God voor altijd.

(Psalm 73: 25, 26)

21. Hij is het heil en zalig licht
voor alle heidenen,
om die U niet kennen te verlichten
en te weiden.

Hij is van zijn volk Israël
De lof, de eer, de vreugd en lust.

*(Lied: Mit Fried und Freud ich fahr dahin,
vers 4, naar Lofzang van Simeon)*

22. Zeventig jaren kan ons leven tellen,
tachtig misschien als wij krachtig zijn; het
grootste deel is zorgen en verdriet.

(Psalm 90:10)

23. Ach, hoe ellendig is de tijd
op aarde voor ons allen;
Kort is het leven dat ik leid:
wij zullen allen vallen.

Wij vinden in dit jammerdal
Slechts werk en moeite overal,
Ook als het ons wel goed gaat.

(Lied: Ach wie elend, vers 1)

24. Ich weiß, daß mein Erlöser lebt, und er wird mich hernach aus der Erden auferwecken und werde darnach mit dieser meiner Haut umgeben werden, und werde in meinem Fleisch Gott sehen.

25. Weil du vom Tod erstanden bist, Werd ich im Grab nicht bleiben
Mein höchster Trost dein Auffahrt ist
Todsurcht kanstu vertreiben
denn wo du bist, da komm ich hin,
daß ich stets bey dir leb und bin
Drumb fahr ich hin mit freuden.

26. Herr ich lasse dich nicht du segnest mich denn.

27. Er sprach zu mir halt dich an mich es sol dir itzt gelingen
ich geb mich selber gantz vor dich
da will ich für dich ringen
der Todt verschlingt das Leben mein
Mein Vnschuld trägt die Sünde dein
da bistu Selig worden.

24. Ik weet dat mijn Verlosser leeft, en dat ik op de laatste dag uit de aarde zal verrijzen, weer met mijn huid bekleed zal worden en vanuit mijn vlees God zal zien;
(Job 19: 25, 26, naar Vulgaat-vertaling)

25. Omdat Gij opstond uit het graf, kan mij de dood niet binden.
Gij neemt mijn angst en zorgen af
En doet mij vreugde vinden.
Waar Gij, Heer Jezus Christus, zijt,
Daar zal ik zijn in eeuwigheid
Ja, ik ga heen in vrede.

(Lied: 'Wenn mein Stündlein vorhanden ist' vers 4, vert. gez. 270: 4)

26. Heer, ik laat u niet gaan, wanneer u mij niet zegent.

(Genesis 32: 26)

27. Hij sprak tot mij: 'Zie, het is nu de kentering der tijden.
Ik heb mijn leven veil voor u,
Ik zal zelf voor u strijden.
Want ik ben d' uwe, gij zijt mijn,
En waar ik ben, daar zult gij zijn,
Geen vijand zal ons scheiden.

(Lied: Nun freut euch lieben Christen gmein, vers 7, vertaling gez. 402: 7)

Herzlich lieb hab ich dich, o Herr

Herzlich lieb hab ich dich, o Herr,
ich bitt, du wollst sein von mir nicht fern,
mir deiner Güt und Gnaden.
Die ganze Welt nicht erfreuet mich,
Nach Himmel und Erden frag ich nicht,
Wenn ich dich nur kann haben.
Und wenn mir gleich mein Herz zubricht,
So bist du doch mein Zuverscht,
Mein Heiland, meines Herzen Trost
Der mich durch sein Blut hat erlöst.
Herr Jesu Christ, mein Gott und Herr,
Mein Gott und Herr,
In Schanden lass uns nimmermehr.

U heb ik lief, U roep ik aan!
Blijf, Heer, van mij niet verre staan
en kom mijn ziel genezen.
De wereld schonk mij vrede niet,
naar aarde en hemel vraag ik niet,
wilt Gij slechts mijne wezen.
En als mijn laatste ure slaat,
zo blijf mijn laatste toeverlaat,
mijn deel en troost in eeuwigheid,
wijl Gij mij door uw dood bevrijdt,
Heer Jezus Christus, God en Heer,
mijn God en Heer,
zie in genade op mij neer!

Ach Herr, lass dein liebe Engelein,
an meinem Ende mein Seelelein
in Abrahams Schoss tragen.
Den Leib in seinem Schlafkämmerlein,
Gar sanft, ohne einge Qual und Pein
Ruhn bis am jüngsten Tage.
Alsdann vom Tod erwekke mich,
Dass meine Augen sehen dich
In aller Freud, o Gottessohn,
Mein Heiland und mein Gnadenthron.
Herr Jesu Christ, erhöre mich,
Erhöre mich,
Ich will dich preisen ewiglich.

Als uw genade, Heer, 't gedooft
laat dan mijn ziel, in U verhoogd,
voor eeuwig zijn geborgen.
het lichaam, in der aarde schoot
geborgen zonder pijn en nood,
verwacht de jongste morgen.
Dat dan uw stem mij wekken moog',
dat ik U zie met eigen oog,
gezeten op uw gloriëtroon
in heerlijkheid, o 's Vaders Zoon.
Heer Jezus Christus, hoor me altijd,
verhoor me altijd,
dat ik U prijs in eeuwigheid!
*(Lied: Herzlich lieb hab ich dich, vers 1
en 3; vert. gezang 268: 1,3)*

MUSICALISCHE EXEQUIEN

II. Herr wenn ich nur dich habe

Herr, wenn ich nur dich habe, so frage
ich nichts nach Himmel und Erden.
Wenn mir gleich Leib und Seele
verschmachtet so bistu Gott
ALLEZEIT MEINES HERTZEN TROST
und mein Teihl.

Wie anders dan u heb ik in de hemel?
Wie anders dan u wil ik op aarde?
Al vergaan mijn lichaam en mijn hart,
DE ROTS VAN MIJN HART, mijn
erfdeel, blijft God VOOR ALTIJD.
(Psalm 73: 25, 26)

Mit Fried und Freud ich fahr dahin

Mit Fried und Freud ich fahr dahin
In Gottes Willen.
Getrost ist mir mein Herz und Sinn,
Sanft und stille,
Wie Gott mir verheissen hat.
Der Tod ist mir Schlaf worden.

In vrede en vreugde ga ik heen,
Zoals mijn God het wil.
Getroost zijn nu mijn hart en zin,
Zacht en stil,
Zoals God mij heeft beloofd.
Voor mij is de dood: slapen.

Das macht Christus wahr Gottes Sohn,
Der treue Heiland,
Den du mir, Herr, hast sehen lan,
Und machst bekannt,
Dass er sei das Lebn und Heil
In Not und auch in sterben.

Dat dank ik Christus, Zoon van God,
Die onze redder waart,
En die Gij aan ons, o Heer,
Hebt geopenbaard;
Dat Hij leven is en heil,
In nood en ook in sterven.

MUSICALISCHE EXEQUIEN

III. Herr, nun lässestu deinen Diener

Intonatio:

Herr nun lässestu deinen Diener

Chor I:

In Friede fahren, wie du gesagt hast.
Denn meine Augen haben deinen
Heyland gesehen,
Welchen du bereitet hast für allen
Völkern:
Ein Licht zu erleuchten die Heyden
und zum Preiss deines Volcks Israel.

Chor II:

Selig sind die Todten, die in dem
Herren sterben;
Sie ruhen von ihrer Arbeit und ihre
Werke folgen ihnen nach.
Sie sind in der Hand des Herren,
und keine Qual rühret sie.
Selig sind die Todten, die in dem
Herren sterben.

Nu, Meester, laat U,
zoals U gezegd hebt, uw knecht in vrede
gaan;
Want mijn ogen hebben uw heil gezien,
dat u ten aanschouwen van alle volken
hebt toebereid,
Een licht dat een openbaring zal zijn
voor de heidenen
En een glorie voor uw volk Israël.
(Lofzang van Simeon, Lucas 2: 29 – 32)

Gelukkig de doden, die in de Heer
sterven,
Laat hen uitrusten van hun zwoegen,
want hun daden vergezellen hen.
(Zij) zijn in de hand van God, en geen
foltering zal hen raken.
Gelukkig de doden, die in de Heer
sterven.
(Openb. 14: 13; Wijsheid 3: 1, apocrief)

Hört auf mit weinen und klagen

Hört auf mit weinen und klagen,
Weint nicht, als wollt ihr verzagen;
Gott soll man nicht widerstreben:
Durch den Tod gehn wir ins Leben.

Gott Vater, Sohn, Heiliger Geist,
Gdenk unsr aller im Paradeis.
Sei Lob und Preis seinem Namen,
Hie und dort ewiglich. Amen.

Houd op met huilen en klagen,
Huilt niet, u moet niet versagen;
Want God moet men niet weerstreven:
Door de dood gaan wij in het leven.

God Vader, Zoon, Heilige Geest,
Leid ons naar 't hemelse feest.
Lof zij uw heil'ge drie namen
In alle eeuwigheid. Amen.

*Vertaling bijbelgedeelten:
Willibrordvertaling (1995)*

*Vertaling gezangen:
Liedboek voor de kerken
Rens Bijma*